

Neoficialus įsakymo tekstas
Skelbtas: Žin., 2009, Nr. 27-1059

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ KOVAI SU MINAMUSĖMIS AMAUROMYZA
MACULOSA (MALLOCH), LIRIOMYZA HUIDOBRENSIS (BLANCHARD), LIRIOMYZA
SATIVAE (BLANCHARD) IR LIRIOMYZA TRIFOLII (BURGESS) TAIKymo
ŠILTNAMIUOSE IR (ARBA) ATVIRO GRUNTO EKOSISTEMOSE TAISYKLIŲ
PATVIRTINIMO**

2009 m. kovo 2 d. Nr. 3D-134
Vilnius

Nauja įsakymo redakcija

Galioja nuo 2010 m. rugsėjo 3 d.

Nr. [3D-769](#), 2010-08-24, Žin., 2010, Nr. 104-5409 (2010-09-02)

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ NUO MINAMUSIŲ NAUDOJIMO
ŠILTNAMIUOSE IR (ARBA) ATVIRO GRUNTO EKOSISTEMOSE TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2010 m. rugpjūčio 24 d. Nr. 3D-769
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [113-3285](#); 2010, Nr. [12-559](#)) 4 straipsnio 3 dalies 4 punktu,

t v i r t i n u Fitosanitarijos priemonių nuo minamusių naudojimo šiltnamiuose ir (arba) atviro grunto ekosistemose tvarkos aprašą (pridedama).

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

KAZYS STARKEVIČIUS

Nauja tvarkos aprašo redakcija

Galioja nuo 2010 m. rugsėjo 3 d.

Nr. [3D-769](#), 2010-08-24, Žin., 2010, Nr. 104-5409 (2010-09-02)

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro

2009 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. 3D-134

(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro

2010 m. rugpjūčio 24 d. įsakymo Nr. 3D-769
redakcija)

FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ NUO MINAMUSIŲ NAUDOJIMO ŠILTNAMIUOSE IR (ARBA) ATVIRO GRUNTO EKOSISTEMOSE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Fitosanitarijos priemonių nuo minamusių naudojimo šiltnamiuose ir (arba) atviro grunto ekosistemose tvarkos aprašo (toliau – aprašas) tikslas – nustatyti minamusių *Amauromyza maculosa* (Malloch), *Liriomyza huidobrensis* (Blanchard), *Liriomyza sativae* (Blanchard) ir *Liriomyza trifolii* (Burgess) židinio išaiškinimo, jo plitimo sustabdymo ir sunaikinimo tvarką.

2. Šiame apraše vartojamos sąvokos:

Minamusių augalai šeimininkai (toliau – augalai šeimininkai) – atsižvelgiant į minamusių rūšį, augalai, ant kurių aptinkama minamusių požymių, priskiriami keletui skirtingų šeimų:

A. maculosa – poligofagas, augalai šeimininkai yra įvairūs *Asteraceae* šeimos atstovai;

L. huidobrensis – polifagas, augalai šeimininkai priklauso 14 botaninių šeimų, dažniausiai tai: *Solanaceae*, *Asteraceae*, *Fabaceae*, *Caryophyllaceae*, *Amaranthaceae*, *Cucurbitaceae*, *Chenopodiaceae*, *Alliaceae*, *Cannabaceae*, *Primulaceae*, *Brassicaceae*, *Trapaeolaceae* šeimų atstovai;

L. sativae – polifagas, augalai šeimininkai priklauso 7 botaninėms šeimoms, dažniausiai tai: *Fabaceae*, *Solanaceae* ir *Cucurbitaceae* šeimų atstovai;

L. trifolii – polifagas, augalai šeimininkai priklauso 25 botaninėms šeimoms, dažniausiai tai: *Asteraceae* ir *Caryophyllaceae* šeimų atstovai.

Minamusių židiny – šiltnamis, jo teritorija (puošybos vietos, kompostinės, patvoriai, prekybos vietos), atviro grunto plotas (daržas, sodas, augalų šeimininkų kolekcija, želdynas, prekybos vieta), kuriuose aptikta minamusių.

3. Kitos šiame apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatyme (Žin., 1999, Nr. [113-3285](#); 2010, Nr. [12-559](#)).

II. FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS MINAMUSĖMS ŠILTNAMIUOSE IR (ARBA) ATVIRO GRUNTO EKOSISTEMOSE KONTROLIUOTI

4. Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – tarnyba) regioninių skyrių pareigūnai (toliau – pareigūnas), siekdami aptikti šalyje paplitusias minamuses, vykdo fitosanitarinį tikrinimą:

4.1. bent kartą per mėnesį vegetacijos metu – šiltnamiuose ir (arba) atviro grunto ekosistemose, kuriose auginama augalų šeimininkų sodinamoji medžiaga;

4.2. bent 2 kartus vegetacijos metu – šiltnamiuose ir (arba) atviro grunto ekosistemose, kuriose auginama augalinė produkcija galutiniam vartojimui.

5. Atlikdamas fitosanitarinį tikrinimą tarnybos pareigūnas:

5.1. patikrina visų šiltnamyje ir (arba) atviro grunto ekosistemose vykdomų darbų dokumentaciją (augalų šeiminių stebėseną, įrašai dėl augalų apsaugos priemonių naudojimo, dezinfekcija, augalų liekanų sunaikinimas, augalo paso (-ų) registracija ir saugojimas, sėklos ir sodinamosios medžiagos pirkimo ir pardavimo dokumentų registravimas ir kt.);

5.2. vizualiai apžiūri šiltnamyje ir (arba) atviro grunto ekosistemose auginamus augalus šeiminius;

5.3. kasmet šiltnamyje ir (arba) atviro grunto ekosistemose naudoja geltonas lipnias gaudykles ar lipnias juostas ir tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka tikrina augalus šeiminius;

5.4. kilus įtarimui dėl augalų šeiminių užkrėtimo minamais šiltnamyje ir (arba) atviro grunto ekosistemose, pareigūnas privalo tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka paimti ėminius, sudaryti augalų šeiminių, turinčių viruso požymių, ėminius ir išsiųsti juos į tarnybos Fitosanitarinių ir kokybės tyrimų skyriaus Fitosanitarinių tyrimų poskyrį laboratorinei ekspertizei;

5.5. kompiuterine programa „Akis“, kuri skirta darbui su skaitmeniniais žemėlapiais, žemėlapyje ar schemoje grafiškai pavaizduoja tikslią minamųjų fitosanitarinio tikrinimo arba židinio nustatymo vietą (tikrinimo vietos taškai ir nustatyto minamųjų židinio taškai turi būti pažymėti skirtingomis spalvomis).

III. FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS MINAMUSIŲ ŽIDINIO PLITIMUI SUSTABDYTI

6. Gavęs laboratorinės ekspertizės rezultatus, įrodančius, kad augalai šeiminkai yra užkrėsti minamais, tarnybos pareigūnas privalo:

6.1. informuoti augalų augintoją ar jo įgaliotą atstovą apie fitosanitarinio tikrinimo rezultatus ir nurodyti privalomus atlikti veiksmus;

6.2. vegetacijos laikotarpiu kas 15 dienų tikrinti visų šiltnamyje ir (arba) atviro grunto ekosistemose vykdomų darbų dokumentaciją (augalų šeiminių stebėseną, įrašai dėl augalų apsaugos priemonių naudojimo, dezinfekcija, augalų liekanų sunaikinimas, augalo paso (-ų) registracija ir saugojimas, sėklos ir sodinamosios medžiagos pirkimo ir pardavimo dokumentų registravimas ir kt.), vizualiai apžiūrėti šiltnamyje ir (arba) atviro grunto ekosistemose auginamus augalus šeiminius, naudoti geltonas lipnias gaudykles ar lipnias juostas ir tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka tikrinti augalus šeiminius. Tarnybos pareigūnui įsitikinus, kad minamųjų židinyje, pritaikius šiame skyriuje nurodytas fitosanitarijos priemones, minamos išnaikintos ir nepapliko į gretimuosius plotus, fitosanitarinis tikrinimas neatliekamas;

6.3. siekiant nustatyti minamais užkrėstų augalų šeiminių atsekamumą, išsiaiškinti augalų šeiminių judėjimą minamųjų židinyje, iš minamųjų židinio ar į jį.

7. Augalų šeiminių augintojas ar jo įgaliotas atstovas turi pateikti tarnybos pareigūnui informaciją ir susijusius dokumentus, siekiant nustatyti augalų šeiminių judėjimą iš minamųjų židinio ir (arba) į jį minamųjų židinio nustatymo metais.

IV. FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS MINAMUSIŲ ŽIDINIUI NAIKINTI

8. Nustačius minamųjų židinį, augalų šeiminių augintojas arba jo įgaliotas atstovas privalo naudoti šias fitosanitarijos priemones:

8.1. ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo tarnybos pareigūno rašytinio nurodymo izoliuoti augalus šeiminingus (uždaryti orlaides ir duris šiltnamyje, visada vilkėti apsauginius apsiaustus ir juos palikti šiltnamyje, neįnešti į šiltnamį naujų augalų, nesodinti naujų augalų atviro grunto ekosistemose, uždrausti įeiti į šiltnamį pašaliniais asmenimis), dalyvaujant tarnybos pareigūnui sunaikinti visus minamusių židinyje esančius augalus;

8.2. naikinamus augalus:

8.2.1. iš karto sudėti į plastikinius hermetiškus maišus ir sudeginti kaitrioje liepsnoje specialioje aplinkosaugos reikalavimus atitinkančioje aikštelėje, nepaliekant galimybės minamusėms paplisti aplinkoje. Jei naikinami augalai auginami durpių substrate, jis sunaikinamas kartu su augalais;

8.2.2. arba sudėti juos į popierinius maišus ir nenaudojamame ūkio, skirto žemės ūkio augalams auginti, plote iškasti duobę ir į ją sudėtus naikinamus augalus užpilti negesintomis kalkėmis ir smulkiu gruntu, kad iki žemės paviršiaus susidarytų bent 50 cm suplūktas izoliacinis sluoksnis;

8.3. po augalų sunaikinimo, jei augalai auginami žemėse, viršutinį 30 cm grunto sluoksnį turi nupurkšti insekticidais ir giliai suarti nepalikdamas galimybės minamusėms išgyventi ir toliau plisti (alternatyvus būdas – naudoti negesintas kalkes);

8.4. minamusių židinių ir atitinkamai pagal sąlygas aplink jį (vidų, takelius, naudojamas transporto priemonės, įrankius, tarą, naudotas dangas ir kt.) apdoroti minamusėms naikinti registruotais insekticidais ir apdoroti dezinfekcijos priemonėmis (pvz., rekomenduotina veiklioji medžiaga – benzoinė rūgštis 90 g/l);

8.5. naudotus įrankius ir vazonus, kuriuose augo minamusėmis užkrėsti augalai šeiminingai, užmerkti ne žemesnės kaip 50 °C temperatūros vandenyje arba apdoroti kitomis dezinfekavimo priemonėmis (pvz., formalino tirpalu);

8.6. 1,5 m juostą aplink minamusių židinių, jei šalia nėra vandens telkinių, nupurkšti registruotomis augalų apsaugos priemonėmis: herbicidu (pvz., rekomenduotina veiklioji medžiaga – glifosatas 360 g/l) ir insekticidu (pvz., rekomenduotina veiklioji medžiaga – abamektinas 18 g/l) arba žemę įdirbti (perkasti) žemės ūkio techninėmis priemonėmis sunaikinant visus augalus. Po apdorojimo stebėti šiltnamio ar atviro grunto teritoriją, apžiūrėti, ar nėra minamusių požymių.

9. Minamusių židinių sunaikinus, augalai šeiminingai gali būti sodinami praėjus vienam vegetacijos periodui ir tarnybos pareigūnams nustačius, kad minamusės yra sunaikintos. Būtina iš pradžių: šiltnamyje, netoli vietų, kur tikėtina, kad galėjo pasislėpti minamusės, iškabinti geltonas lipnias gaudykles ar lipnias juostas, po 10 dienų jas nukabinti ir pristatyti į tarnybos Fitosanitarinių ir kokybės tyrimų skyrių Fitosanitarinių tyrimų poskyrį laboratorinei ekspertizei. Jei ištyrus gaudykles minamusių nenustatoma, tarnybos pareigūnai leidžia augintojui ar jo įgaliotam atstovui visame šiltnamio plote auginti augalus ir apie tai raštu informuoja augintoją. Rekomenduojama šiltnamyje, atviro grunto ekosistemose, netoli vietų, kur tikėtina, kad galėjo pasislėpti minamusės (šiltnamyje prie tarpulangių, šildymo vamzdžių ir pan.), sodinti 10–20 *Solanaceae*, *Cucurbitaceae*, *Chenopodiaceae*, *Amaranthaceae*, *Asteraceae* šeimų augalus, kurie jautriausi ir dažniausiai užkrečiami minamusėmis. Jeigu minamusių tuose augaluose nerandama, sunaikinus minamusių židinių ir tarnybos pareigūnams atlikus du fitosanitarinius tikrinimus, augintojui ar jo įgaliotam atstovui leidžiama naudoti visą atviro grunto plotą ar šiltnamį ir apie tai jis informuojamas raštu.

10. Augalų šeiminingų augintojas ar jo įgaliotas atstovas, pastebėjęs požymių, panašių į tuos, kuriuos sukelia minamusės, turi skubiai kreiptis į tarnybos regioninį skyrį.

11. Minamusių židinio nustatymo metais augalų šeiminingų sodinamąją medžiagą (daržoves ir dekoratyvinius augalus) iš neužkrėstų atskirtų šiltnamio plotų ar kitų ūkio šiltnamių, atviro grunto plotų leidžiama tiekti rinkai Lietuvoje tik gavus tarnybos pareigūno raštišką leidimą.

12. Visus minamusių židinyje vykdomus darbus (augalų šeimininkų stebėseną, augalų apsaugos priemonių naudojimą, augalų sunaikinimą ir kt.) augalų šeimininkų augintojas ar jo įgaliotas atstovas turi registruoti žurnale.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Asmenys, pažeidę šių taisyklių reikalavimus, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-769](#), 2010-08-24, Žin., 2010, Nr. 104-5409 (2010-09-02)

DĖL ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO 2009 M. KOVO 2 D. ĮSAKYMO NR. 3D-134 "DĖL FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ KOVAI SU MINAMUSĖMIS AMAUROMYZA MACULOSA (MALLOCH), LIRIOMYZA HUIDOBRENSIS (BLANCHARD), LIRIOMYZA SATIVAE (BLANCHARD) IR LIRIOMYZATRIFOLII (BURGESS) TAIKYMO ŠILTNAMIUOSE IR (ARBA) ATVIRO GRUNTO EKOSISTEMOSE TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO" PAKAITIMO

*** Pabaiga ***

Redagavo Vyriausioji specialistė Laimutė Aleksejevienė (2010-09-16)

Tel. (8 5) 239 1056